

24 Σεπτεμβρίου, 1993

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΧΡ. ΣΟΛΩΜΟΝΙΔΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ/ Ή ΑΛΛΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 94/92)

Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων — Άρθρο 13 — Ερμηνεία με βάση τη θεωρία και νομολογία.

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Αντικείμενο — Εκτελεσιτότητα της προσβαλλόμενης πράξης — Κρίση περί του απαραδέκτου της προσφυγής, κατά διαπιστωτικής πράξης στην κριθείσα υπόθεση.

5

Ο αιτητής προσέβαλε με την προσφυγή την άρνηση της φορολογικής αρχής να αναστείλει ή "παγοποιήσει" την εισπραξη πλήθους φόρων οφειλόμενων από αυτόν, επικαλούμενος κατά βάση την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

10

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

15

1. Η παραβίαση του Άρθρου 13 της Συνθήκης για την Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο οποίο, σε συνδυασμό με το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου, στήριξε ο αιτητής τη νομιμοποίηση της προσφυγής) έχει ως προϋπόθεση την καταπάτηση συγκεκριμένου δικαιώματος που κατοχυρώνει η Συνθήκη. Και στην έκταση αυτή εξαντλείται η εμβέλεια της διάταξης. Πρέπει επίσης να λεχθεί ότι αποφασίστηκε από Δικαστήρια ευρωπαϊκών χωρών ότι η διάταξη δεν καθιερώνει θεραπείες (remedies) έξω από τα πλαίσια του εσωτερικού δικαίου.

20

25

2. Εδώ η προσβαλλόμενη πράξη περιορίζεται στη διαπίστωση ότι ο Νόμος δεν παρέχει περιθώρια ικανοποίησης του αιτήματος. Και πράγματι υπάρχει σωρεία αποφάσεων από τις οποίες προκύπτει άμεσα ή έμμεσα, πως ο Διευθυντής δεν μπορεί να προβαίνει σε φορολογικές διευθετήσεις, που έχουν σαν αποτέλεσμα τη χαλάρωση των φορολογικών διατάξεων.

5 Η επίδικη πράξη έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα και επομένως δε διαθέτει εκτελεστότητα, γιατί δεν αλλοιώνει ούτε καταργεί τις υφιστάμενες έννομες σχέσεις που επακολούθησαν τη μη αμφισβήτηση των φορολογιών. Ο αιτητής είχε δικαίωμα στην κάθε περίπτωση να ζητήσει θεραπεία κάτω από το Άρθρο 146 του Συντάγματος, αλλά, για λόγους που θα γνωρίζει ο ίδιος καλύτερα, δεν το έπραξε.

- 10 3. Όπως προεκτάθηκε, το Άρθρο 13 της Συνθήκης δεν παρέχει πρόσθετη θεραπεία. Όσον για το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου, αυτό δεν προωθεί τις θέσεις του αιτητή. Αντίθετα, προκύπτει με καθαρότητα, ότι διαφυλάσσεται το δικαίωμα του κράτους, προς είσπραξη των φόρων. Τα άρθρα αυτά δεν παρέχουν έρεισμα νομιμοποίησης της προσφυγής του αιτητή. Έτσι η επίδικη πράξη προσβάλλεται απαράδεκτα.

15 Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

- 25 Αναφερόμενες υποθέσεις:

Panos Lanitis and Sons (Investments) Limited v. Republic (1984) 3 C.L.R. 1588,

- 30 *Έλμα Εταιρεία Χαρτοσακκούλων Λτδ. ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 2447.*

Προσφυγή.

- 35 Προσφυγή εναντίον της απόφασης των καθ' ων η αίτηση με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα του αιτητή για "παγοποίηση" η αναστολή της είσπραξης διαφόρων φόρων που οφείλει στο Δημόσιο.

- 40 *Ε. Ευσταθίου, για τον Αιτητή.*

Στ. Ιωσήφ, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Ο αιτητής είναι επιχειρηματίας. Την 21/1/92 έστειλε μακροσκελή επιστολή στον καθού η αίτηση Διευθυντή του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων (εφεξής ο Διευθυντής).

Σ' αυτή διεκτραγωγή την κακή οικονομική κατάσταση στην 5
 ποίαν έχει περιέλθει. Την αποδίδει στην Τουρκική εισβολή και τη
 συνακόλουθη απώλεια μεγάλου μέρους της ακίνητης και κινητής
 ιδιοκτησίας του. Στη συνέχεια περιγράφει τις άκαρπες προσπάθειες
 του για επαναδραστηριοποίηση που, όπως αναφέρει, οφείλεται βα- 10
 σικά στο ότι η περιουσία που του απέμεινε στις ελεύθερες περιοχές
 δεν είναι ρευστοποιήσιμη γιατί βαρύνεται με εμπράγματα βάρη.

Τέλος, επικαλούμενος διάφορες συνταγματικές διατάξεις και 15
 διατάξεις ποικίλων άλλων νομοθετημάτων ζήτησε την "παγοποίη-
 ση", όπως την αποκάλεσε, διαφόρων φόρων που οφείλει στο δη-
 μόσιο. Πρόκειται για φόρους εισοδήματος, κεφαλαιουχικών κερ-
 δών και ακίνητης ιδιοκτησίας, που επιβλήθηκαν κατά καιρούς
 στον αιτητή χωρίς να αμφισβητήσει τη νομιμότητά τους.

Ο διευθυντής με την επιστολή του ημερ. 23/1/92 απέρριψε το 20
 αίτημα με την αιτιολογία ότι:

"η είσπραξη των φόρων διέπεται από τη σχετική νομοθεσία και 25
 δυστυχώς δεν μπορώ να ανταποκριθώ στο αίτημά σας για πα-
 γοποίηση της είσπραξης των διαφόρων φόρων που οφείλετε."

Είναι αυτή την απόφαση που προσβάλλει ο αιτητής. Τα αιτή- 30
 ματα θεραπείας (Α μέχρι Δ στο σώμα της προσφυγής) έχουν κοι-
 νό παρονομαστή την αξίωση για ακύρωση της άρνησης της φο-
 ρολογικής αρχής να αναστείλει ή παγοποιήσει την είσπραξη των
 οφειλόμενων φόρων.

Είναι αμοιβαία αποδεκτό - και πέραν τούτου προκύπτει από το 35
 διοικητικό φάκελο - ότι ο αιτητής δεν είχε προσβάλει με ad hoc
 προσφυγή - και μέσα στα χρονικά όρια που προβλέπει το άρθρ.
 146.3 του συντάγματος - καμιά από τις περιπτώσεις που του επι-
 βλήθηκαν οι φόροι για τους οποίους επιδιώκει τώρα αναστολή
 εξόφλησης. Και πρέπει εδώ να διευκρινιστεί ότι πρόκειται για 20
 τέτοιες φορολογίες που επιβλήθηκαν κατά τα φορολογικά έτη
 1980-1991 και ότι μέχρι το χρόνο κατάθεσης της υπό κρίση προ- 40
 σφυγής ο αιτητής όφειλε διάφορους φόρους, του είδους που προ-
 αναφέρθηκε, συμποσομένους σε £64.000.

Εγείρεται όμως η προδικαστική ένσταση ότι η πράξη του Δι-

ευθυντή της 23/1/92 δεν είναι δεκτική προσβολής γιατί δεν είναι εκτελεστή διοικητική πράξη, αλλά αποτελεί πράξη εκτέλεσης. Ελέγχθη διαζευκτικά ότι έχει μόνο βεβαιωτικό χαρακτήρα των προγενέστερων αποφάσεων του διευθυντή με τις οποίες φορο-
5 λογήθηκε ο αιτητής (τις λεπτομέρειες τους τις βρίσκει κανείς συ-
γκεντρωτικά σε σχετικό σημείωμα που υπάρχει στο φάκελο).

Ο δικηγόρος του αιτητή αντέκρουσε τις απόψεις αυτές αντι-
τεινοντας ότι ο τελευταίος έχει έννομο συμφέρον στο πλαίσιο των
10 διατάξεων του άρθρ. 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προ-
στασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του άρθρ. 1 του Πρό-
σθετου Πρωτοκόλλου, που κυρώθηκε από την κυπριακή πολιτεία
με το Ν. 39/62. Ο συνήγορος δε συμφώνησε με την εισήγηση πως
15 έχουμε μπροστά μας πράξη εκτέλεσης. Υποστήριξε πως πρόκει-
ται για άσκηση διακριτικής εξουσίας με την οποία είναι επιφορ-
τισμένος ο Διευθυντής, με βάση τις παραπάνω πρόνοιες της Συν-
θήκης στις οποίες προσχώρησε η Κύπρος, που του επέβαλλαν να
εξετάσει τις παραστάσεις του αιτητή. Για την αποφυγή παρανοή-
σεων καταγράφω επί λέξει το ουσιαστικό μέρος της εισήγησης:

20 "Η προσεκτική προσέγγιση του άρθρ. 13 αποκαλύπτει ότι προ-
σβληθέντα δικαιώματα αναγνωριζόμενα δυνάμει της Συμβάσε-
ως και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου παρέχουν στον κάτοχο
τους δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (γαλλικό κείμενο
25 recours effectif) ενώπιον Εθνικής Αρχής. Είναι επομένως κα-
θήκον του διοικητικού οργάνου να εξετάσει το παράπονο του
αιτητή και κατά πόσον τούτο αναφέρεται σε προστατευόμενο
δικαίωμα. Το προστατευόμενο δικαίωμα είναι αυτό του άρθρ.
1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου."

30 Θα πρόσθετα, για την πληρέστερη κατανόηση της υπόθεσης,
πως η ουσία αναπτύχθηκε πάνω στο ίδιο υπόβαθρο των διατάξε-
ων της Συνθήκης που προαναφέρθηκαν. Έγινε ακόμη γενική επί-
κληση σε δύο συνταγματικές διατάξεις. Το άρθρ. 23 που κατοχυ-
35 ρώνει το δικαίωμα ιδιοκτησίας και το άρθρ. 24 που καθορίζει τις
φορολογικές υποχρεώσεις του πολίτη απέναντι στο κράτος. Δόθη-
κε έμφαση στην παράγραφο 4 της διάταξης αυτής που προβλέπει
πως οι φορολογίες δεν πρέπει να έχουν απαγορευτικό ή κατα-
στρεπτικό χαρακτήρα. Και τονίστηκε η αρχή της αναλογικότητας
40 από την οποία διαπνέονται οι πρόνοιες του άρθρ. 24 όπως και άλ-
λες συνταγματικές διατάξεις.

Περαιτέρω, μνημονεύθηκαν και δύο νομοθετήματα που εκ-
φράζουν την κοινωνική και οικονομική πολιτική του κράτους

προς αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της εισβολής. Είναι ο περί Ανακούφισης Οφειλετών Νόμος του 1979 (24/79) και ο περί Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών Νόμος του 1979 (141/79), που ας λεχθεί εν παρόδω, δεν τέθηκε ακόμη σε ισχύ. Δε θα επεκταθώ επί του παρόντος διότι προέχει η εξέταση του θέματος που έθεσε η προδικαστική ένσταση.

5

Πρέπει στο σημείο αυτό να έχουμε υπόψη τι ακριβώς προβλέπει το άρθρ. 13 της Συνθήκης στο οποίο, σε συνδυασμό με το άρθρ. 1 του Πρωτοκόλλου, στήριξε ο αιτητής τη νομιμοποίηση της προσφυγής:

10

"Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των."

15

Τη διάταξη αυτή σχολιάζει ο Fawcett "The application of the European Convention on Human Rights". Αφού παρατηρεί ότι με τα άρθρα που προηγούνται του άρθρ. 13 εξαντλείται η απαρίθμηση των ουσιαστικών δικαιωμάτων, προχωρεί στη διαπίστωση ότι είναι δυσσεμνήευτη πρόνοια και δύσκολα μπορεί να ενταχθεί στο σύστημα δικαιωμάτων που καθορίζει η Συνθήκη. Στη σελ. 292 λέγει:

20

"Article 13 covers a violation established and not merely asserted. Secondly, the Commission has in earlier decisions suggested that Article 13 is applicable only to a violation found of a Convention right. So, as a first step,

25

"an application or part of an application alleging a violation of Article 13 can be considered only so far as the Commission has declared the Application admissible in respect of one of the Articles of Section I...." (768/60)

30

Η παραβίαση λοιπόν έχει σαν προϋπόθεση την καταπάτηση συγκεκριμένου δικαιώματος που κατοχυρώνει η Συνθήκη. Και στην έκταση αυτή εξαντλείται η εμβέλεια της διάταξης. Πρέπει επίσης να λεχθεί ότι αποφασίστηκε από Δικαστήρια ευρωπαϊκών χωρών ότι η διάταξη δεν καθιερώνει θεραπείες (remedies) έξω από τα πλαίσια του εσωτερικού δικαίου: βλέπε υποσημείωση 3 στη σελ. 293 (ibid) και τις αποφάσεις που αναφέρονται σ' αυτή.

35

40

Στη συνέχεια θα ενημερωθούμε για το περιεχόμενο του άρθρ.

